

Introductie

In de Zwolse stadsrand is vóór de economische crisis voor honderden hectares grond aangekocht als speculatiegrond voor woningbouw. Inmiddels is duidelijk dat veel van die gronden voorlopig niet, of helemaal nooit zullen worden omgezet tot woningbouw. Sinds de grondaankopen worden deze speculatiegronden los verpacht op 1-jarige pachtovereenkomsten (dus geen langere termijn zekerheid) vaak aan boeren op afstand met als gevolg een beheer vanuit een beperkte visie: mest op uitrijden, gras en mais eraf halen.

Het initiatief De Zwolse Stadslanderijen heeft als doel deze gronden en andere gronden in de stadsrand op een meer duurzame en veelzijdige manier te exploiteren. De Zwolse Stadslanderijen beheert en exploiteert met een collectief van boeren delen van de stadsrand Zwolle op biologische wijze inclusief natuur- en landschapsherstel, vergroten van de recreatieve toegankelijkheid, het herstellen van het gemengde bedrijfssysteem (naast veeteelt ook weer tuin- en akkerbouw) en directe afzet van de producten op de stad onder het label van De Stadslanderijen. Er vindt de noodzakelijke opschaling plaats, waardoor streekproducten een structureel onderdeel kunnen gaan uitmaken van de wekelijkse boodschappen.

Doelen

De Zwolse Stadslanderijen draagt bij aan een multifunctionele stadsrand, duurzaam boeren en de mogelijkheid voor boeren om hun producten via een korte keten af te zetten op de stad. De Stadslanderijen zorgt daarmee voor een herstel van de verbinding tussen stad en platteland.

De Stadslanderijen gelooft in een toekomst waarin de stad meer is verbonden met haar omringende platteland via verbrede boerenbedrijven die sterk natuurinclusief produceren en naast lokale producten voor de wekelijkse boodschappen ook beleving en natuur & landschap aanbieden. Voedselproductie en natuur & landschap zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

De boeren zijn in de lead, maar kunnen het niet alleen. Om dit te realiseren zijn partners uit retail, natuurorganisaties, onderwijs en overheid noodzakelijk.

Dit project is een parel omdat het de benodigde cross overs tot stand brengt tussen landbouw, natuur, retail en stad en platteland, waarbij de boeren in de lead zijn, ondersteund door partners uit onderwijs, overheid, natuurorganisaties en retail.

De Zwolse situatie is toepasbaar op diverse steden in Nederland met vergelijkbare grondposities in de stadsrand (het gaat om duizenden hectares in de stadsranden in Nederland).

Tot nu toe gerealiseerd

- een netwerkorganisatie met partnerboeren en betrokken grondeigenaren, onderwijs, overheid en retailondernemers die zowel inhoudelijke als bestuurlijke inbreng geven. Op dit moment wordt de netwerkorganisatie omgevormd tot een formele coöperatie.
- Ruim 100 ha inmiddels in beheer van gronden van derden. Al deze gronden worden omgeschakeld naar biologisch.
- Bovenop deze 100 ha is het biologisch areaal in de Zwolse stadsrand met nog eens 70 ha uitgebreid doordat 1 van de partnerboeren is omgeschakeld naar biologisch (de andere partnerboeren waren al biologisch).
- Naast de gronden kan het collectief ook een erf met opstallen pachten dat in eigendom is van de gemeente van waaruit de boeren collectief activiteiten kunnen ondernemen.
- Er is 1 km nieuw struinpad aangelegd. Daarboven op wordt 1,5 km struinpad voor het einde van dit jaar gerealiseerd.
- Er is circa 5 ha aan akkerbouw- en tuinbouw areaal toegevoegd afgelopen jaar. De verwachting is dat dit binnen 5 jaar wordt uitgebreid tot circa 20% van het totale areaal om zo te komen tot een meer gemengd bedrijfssysteem in de stadsrand.
- Een plan voor de realisatie en herstel van een aantal hectares natuur- en landschapselementen. Realisatie najaar 2017.

Financiering

- 2016: private financiering vanuit Rabobank, Bouwfonds Property Development en Landschap Overijssel
- 2017: provinciale bijdrage en bijdrage partnerboeren
- 2018: startfinanciering coöperatie vanuit de boeren, inkomsten vanuit verkoop producten en mogelijk nog een beperkte provinciale bijdrage.
- 2019: volledig zelfstandig draaiend vanuit de opbrengst van de coöperatie via een fee over de verkoop van producten.

Opschalen en/of versnellen (wat is nodig vanuit overheid/kabinet?)

Dit project geeft een concreet handvat voor een beter (ruimtelijk) overheidsbeleid voor de stadsranden van Nederland. Een beleid dat niet los staat van de werkelijkheid maar juist kan worden gebaseerd op een – op de schaal van de stad – te organiseren netwerk van ondernemers (boeren, verwerkers, retailers) en maatschappelijke organisaties (natuurorganisaties, onderwijs en gemeente) die het gezamenlijk gaan uitvoeren.

Wat we nodig hebben van een nieuw kabinet is een duidelijke politieke visie en actief beleid op het landelijk gebied met duurzame voedselproductie als centraal thema, waaruit de andere thema's natuur, landschap, water, recreatie volgen. Met minder regels en meer experimenteer ruimte voor ondernemers.

De overheid moet in nauwe samenwerking met ondernemers en maatschappelijke organisaties gaan sturen op twee soorten landbouw/voedselproductie:

1. grootschalige, gespecialiseerde landbouw die produceert voor de wereldmarkt
2. verbrede boerenbedrijven die sterk natuurinclusief produceren en ook beleving en natuur & landschap aanbieden en hun producten rechtstreeks via korte ketens op de eigen stedelijke regio's afzetten.

De Stadslanderijen behoort bij de 2de soort.

Ruimtelijk gezien moet je als overheid de 2de categorie stimuleren rondom natuurgebieden en de steden/stedelijke regio's. Daarbuiten is ruimte voor de 1ste categorie. Beide categorieën moeten verduurzamen ieder op hun eigen manier.